

NEDOVOLJENE PSIHOTROPNE SNOVI

Prim.izr.prof.dr. Marko Kolšek

ZAKONODAJA- MEDNARODNA

- * 1912 HAŠKA KONVENCIJA
- * 1925 MEDNARODNA KONVENCIJA O OPIJU
- * 1931 KONVENCIJA O OMEJEVANJU PROIZVODNJE IN UREJANJU PRODAJE MAMIL
- * 1936 KONVENCIJA O PREPREČEVANJU NEDOVOLJENE TRGOVINE IN TIHOTAPLJENJA Z NEVARNIMI MAMILI
- * 1946 PROTOKOL nadomestil konvencije iz let 1912,1925, 1931,1936
- * 1948 PROTOKOL (v mednarodni nadzor vključena tudi sintetična mamila
- * 1953 PROTOKOL O OMEJEVANJU IN UREDITVI GOJENJA MAKA TER PROIZVODNJE, TRGOVINE IN UPORABE OPIJA
- * 1961 ENOTNA KONVENCIJA O MAMILIH
- * 1971 KONVENCIJA O PSIHOTROPNIH SNOVEH
- * 1972 PROTOKOL O SPREMEMBI ENOTNE KONVENCIJE O MAMILIH
- * 1984 DEKLARACIJA O NADZORU NAD TRGOVANJEM IN ZLORABLJANJEM MAMIL IN PSIHOTROPNIH SNOVI
- * 1988 KONVENCIJA ZOPER NEZAKONIT PROMET MAMIL IN PSIHOTROPNIH SNOVI
- *

ZAKON O PROIZVODNJI IN PROMETU S PREPOVEDANIMI DROGAMI

Prepovedane droge so

- rastline ali substance
- naravnega ali sintetičnega izvora,
- ki imajo psihotropne učinke ter
- lahko vplivajo na telesno ali duševno zdravje ali
- ogrožajo primerno socialno stanje

Zakon o proizvodnji in prometu s **prepovedanimi drogami**, 3.člen

- ★ **Prepovedane droge so razvrščene**
 - **glede na resnost nevarnosti za zdravje ljudi**
 - **glede na uporabo v medicini:**
- ★ **Skupina I:** rastline in substance, ki so zelo nevarne za **zdravje ljudi** zaradi hudih posledic, ki jih lahko povzroči njihova uporaba in se ne uporabljajo v medicini
- ★ **Skupina II:** rastline in substance, ki so zelo nevarne zaradi hudih posledic, ki jih lahko povzroči njihova uporaba in se lahko uporabljajo v medicini
- ★ **Skupina III:** rastline in substance, ki so srednje nevarne zaradi posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba in se lahko uporabljajo v medicini

Skupina I

- ★ Fenciklidin (PCP)
- ★ heroin, koncentrat opijevega maka
- ★ MDA, MDMA, ...
- ★ koka
- ★ **konoplja**
- ★ psilocin, meskalin, LSD
- ★ mefedron + nekatere nove sintetične droge (?)

Skupaj: 168 snovi

Skupina II

- ★ morfin, kodein, opij
- ★ metadon, petidin, fentanil, oksikodon
- ★ amfetamin, metamfetamin
- ★ kokain
- ★ **tetrahidrokanabinol**
- ★ **naravni pripravki iz konoplje**

Skupaj: 113 snovi

Skupina III

- ❖ **Barbituratni in nebarbituratni hipnotiki in antiepileptiki (razen hipnotičnih benzodiazepinov)**
n.pr.: fenobarbital, glutetimid, meprobumat (18 snovi)
- ❖ **Benzodiazepinski **anksiolitiki** in **hipnotiki****
*n.pr.: bromazepam, diazepam, lorazepam;
nitrazepam, flurazepam, midazolam, zolpidem (37 snovi)*
- ❖ **Stimulansi in anorektiki**
n.pr.: fentermin, katin, benzfetamin, pemolin (17 snovi)

KAZENSKI ZAKONIK REPUBLIKE SLOVENIJE

Kdor neupravičeno

proizvaja, prodaja ali ponuja naprodaj ali zaradi prodaje kupuje, hrani, prenaša ali poseduje, ali

pri prodaji ali nakupu ali kako drugače neupravičeno daje v promet substance ali preparate, ki so razglašeni za mamila,

se kaznuje z zaporom 1 – 10 let

Opredelitev pojma: DROGA

- DROUGE(fr.): posušena zelišča ali kemikalije, iz katerih se izdelujejo zdravila.
- MAMILO: sredstvo, ki povzroča ugodje in lajša bolečine
- alkaloidi, ki delujejo na živčni sistem, n.pr. morfin, heroin, kokain
- rastlinske surovine, sintetična in polsintetična zdravila in kemične snovi, ki spreminjajo človekovo duševno stanje.
- vsaka nenaravna kemična snov, ki se lahko absorbira v organizem.
- v farmakologiji: vsaka snov, ki ima zmožnost preprečiti ali zdraviti bolezen ali povečati fizični ali mentalni blagor.
- WHO: vsaka snov naravnega ali sintetičnega izvora ki je zajeta v seznamu I in II

KLASIFIKACIJA - glede na učinek

- ★ **NARKOTIKI**
- ★ **DEPRESORJI**
- ★ **STIMULANSI**
- ★ **HALUCINOGENI**
- ★ **KANABIS**
- ★ **(plesne, dizajnerske droge,...)**⁰

PO NAČINU RABE

- per os
- preko nosu
- inhaliranje oz. kajenje
- injiciranje
- preko kože
- rektalno

PREPOVEDANE DROGE

Posledice na številnih področjih:

- * telesno
- * duševno
- * duhovno
- * odnosno
- * socialno

Prizadene: *posameznika,
*družino,
*prijatelje,
*sodelavce,
*okolico in
*celotno družbo.

Vpliv prepovedanih drog na človeka odvisen od:

- ★ osebne strukture
- ★ psihosocialnih dejavnikov
- ★ socio-kulturnega okolja
- ★ genetskih dejavnikov
- ★ trenutnega razpoloženja
- ★ pričakovanega učinka
- ★ prejšnjih poskusov oz. izkušenj
- ★ ?

NARKOTIKI-OPIATI

opij

derivati opija

(pol)sintetični nadomestki,

ki se uporabljajo za lajšanje bolečin

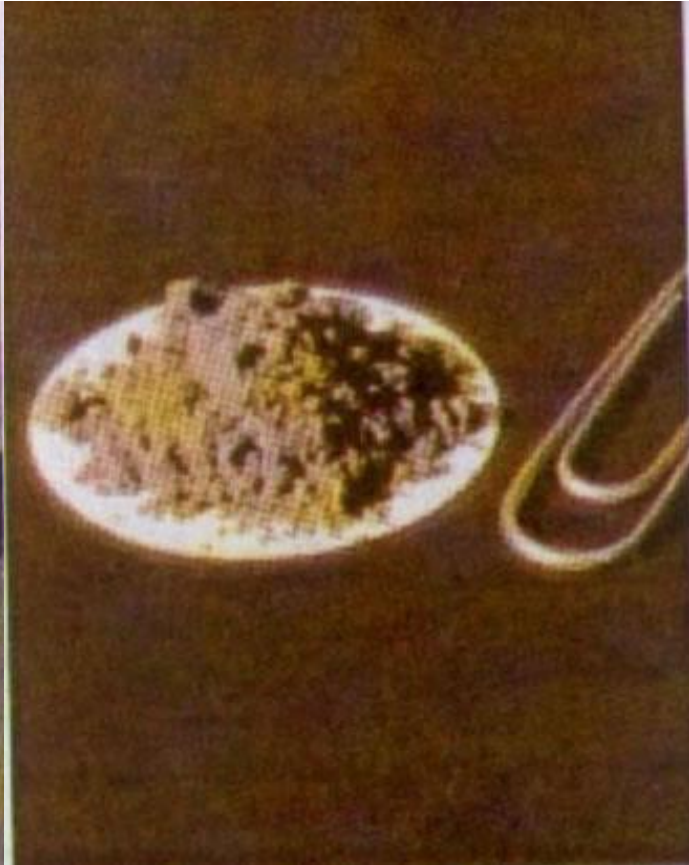
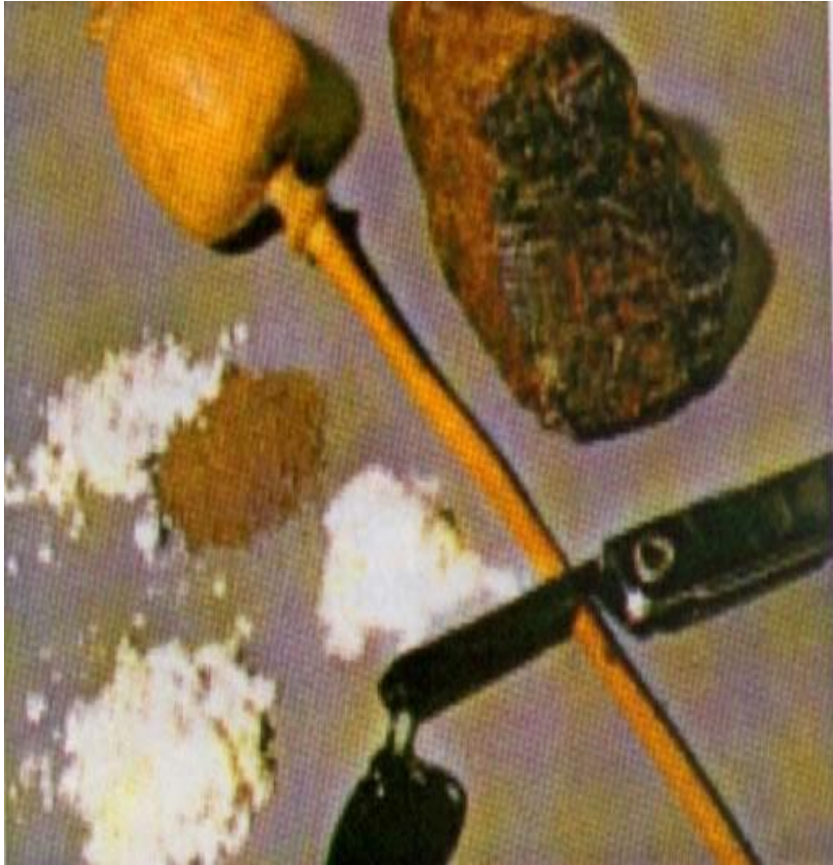
opij, morfin, kodein, heroin, metadon

Mehanizem delovanja: agonisti endomorfinskih receptorjev v CŽS - odpravljanje bolečin, omotičnost, izredno prijetna euforia

Žargon: fiks, šut, H, horse, moka, junk, smack, staf, džank, speed-ball

Papaver somniferum

MORFIJ

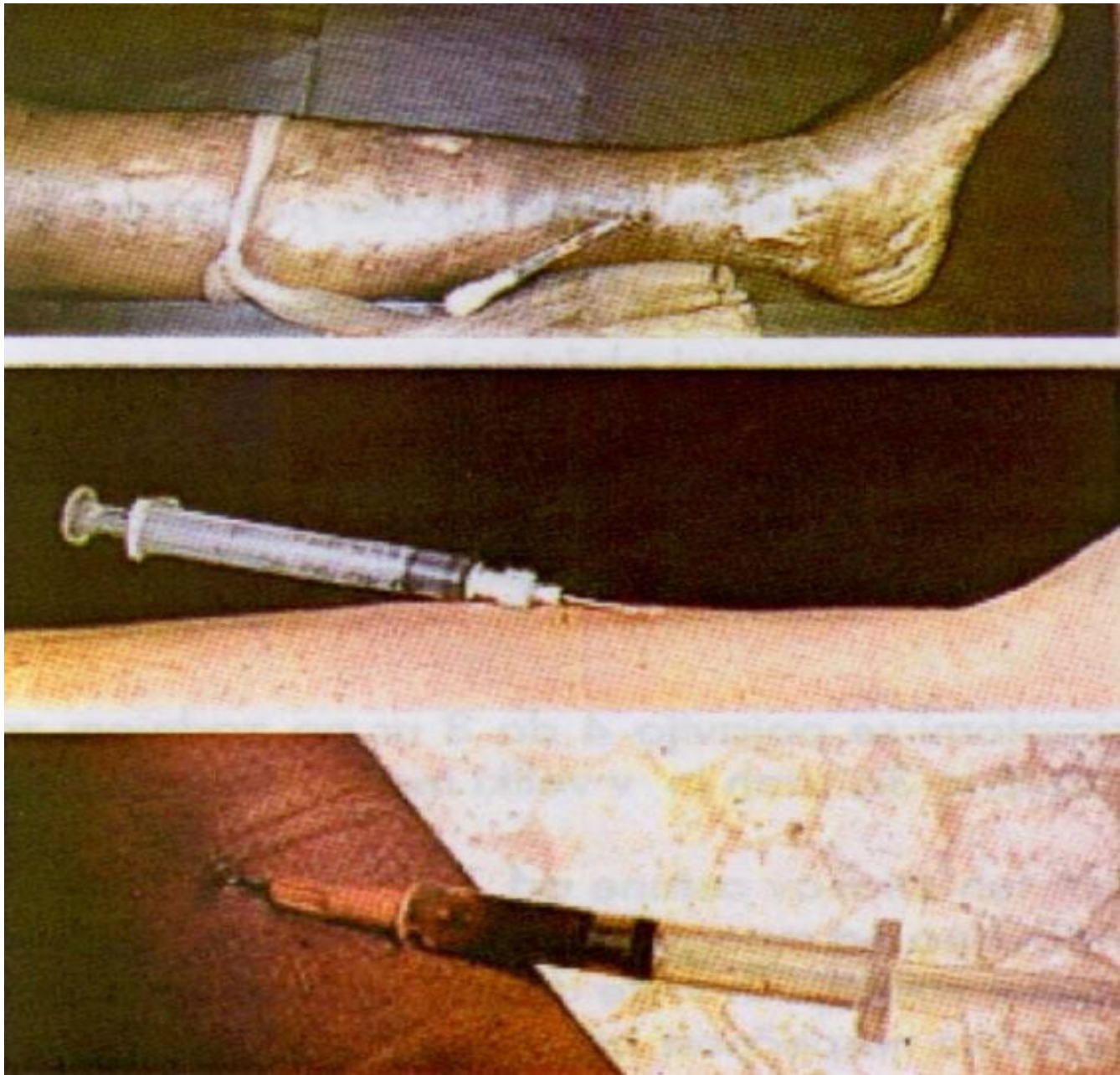
- ★ 1804 iz opija razvili novo substanco – morfin
- ★ **Morfeus** je grški bog spanja

HEROIN -1898

VNOS:

- ★ snifanje
- ★ kajenje hlapov
- ★ injiciranje v žile

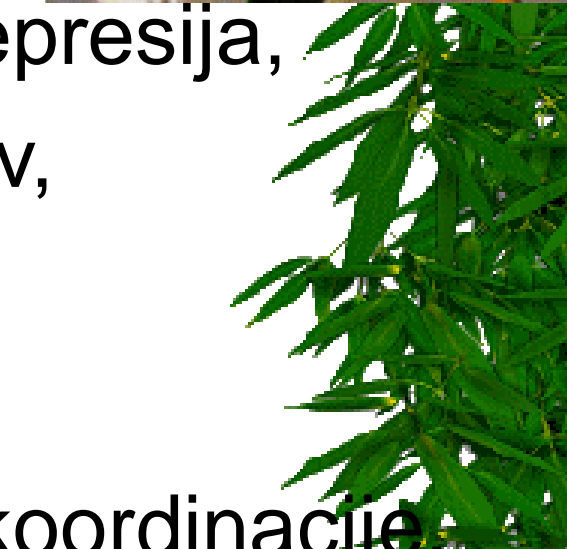
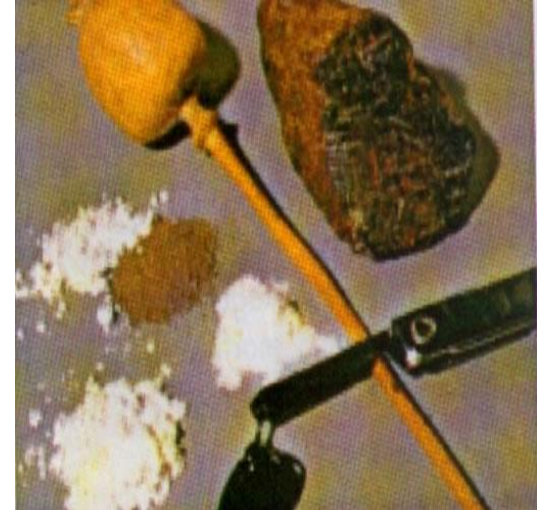
OPIATI

* akutno:

sproščенost, evforija, *tesnoba, *depresija,
*motnje čustvovanja, *čutnih zaznav,
*spomina, *koordinacije, *mišljenja

* dolgotrajno:

*motnje spomina, *koncentracije, *koordinacije,
*upočasnjene reakcije,
*izguba interesov, *psihoza

DEPRESORJI

snovi sintetičnega izvora za premagovanje
anksioznosti, napetosti

Mehanizem delovanja:

*agonisti benzodiazepinskih receptorjev v limbičnem
sistemu, hipotalamusu, malih možganih, C. striatum*

Učinek:

anksiolitično

hipnosedativno

antikonvulzivno

miorelaksantno

DEPRESORJI

* akutno:

*sprošččenost,

*upočasnjjenost,

*motnje koordinacije,

*padci,

*zaspanost

* dolgotrajno:

*motnje spomina,

*zasvojenost,

večje tveganje za ***demenco**

STIMULANSI

psihotropne snovi, ki izzovejo stanje evforije in zvišajo telesno aktivnost - budnost brez utrujenosti, občutek moči in odločnosti

*nikotin, kofein,
kokain, amfetamini, MDMA(Ecstasy)*

Žargon: *koka, cooke, puder, moka, šampanjec,
prašek, šmrkanje, crek, freebasing=kajenje
cracka, kristalček, kocka, upper, speed*

KOKAIN

- * Kemik Angelo Mariani 1863: vino pod znamko »Vin Mariani«, ki je bilo obdelano z listi koke.
- * Etanol v vinu je deloval kot topilo za ekstrakcijo kokaina iz listov koke
- * “Ščepec kokinih listov” v originalnem receptu Johna Stytha Pembertona za Coca Colo.
- * Edina poznana količina kokaina v Coca Coli je bila določena leta 1902 in je znašala komaj 1/400 zrna (0, 2 mg) na unčo sirupa
- * Coca-Cola je vsebovala kokain do 1906 - zamenjan s kofeinom.

VIN MARIANI

**POPULAR
FRENCH TONIC WINE**

*Erfrische und Refreshes Körper kräftig
Restores Health and Energy*

COCA WINE.

A PERFECT TONIC
FOR FATIGUE OF MIND AND BODY.

And for Nervous Affections, as

**NEURALGIA,
SLEEPLESSNESS,
DESPONDENCY,**

and all

TWELVE BOTTLES 48s. TWENTY FOUR BOTTLES 94s.

Wholesale and Retail Prices. Price of Single Bottles 4s. 6d. per dozen 54s.

Professional Price: 40s. per dozen; 21s. half-dozen.
Single Bottles 3s. 6d.

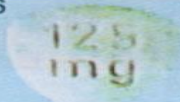

ARMBRECHT, NELSON & CO.,
Largest Wholesalers, 2, Duke St., Grosvenor Square, LONDON, W.

Preparations of **ARMBRECHT, LONDON.**

4 Single Bottles free to Medical Men and Dispensers by registered post on receipt of order.

Ekstazi

<p>slika sprednje strani podoba: zadnja stran</p>	<p>1 ADAM</p>	<p>2 EVA 130 mg</p>	<p>3 Amor prečni žleb</p>	<p>4 LOVE srce</p>
<p>5 srce prečni žleb</p>	<p>6 125 mg kaplje prečni žleb</p>	<p>7 sonce prečni žleb</p>	<p>8 polmesec prečni žleb</p>	<p>9 prebodeno srce prečni žleb</p>
<p>10 VW prečni žleb</p>	<p>11 hrošč (avtomobil)</p>	<p>12 Mercedes</p>	<p>13 trojna petica</p>	<p>14 V.I.P.</p>
<p>15 CAL prečni žleb</p>	<p>16 PT prečni žleb</p>	<p>17 poševno oko prečni žleb</p>	<p>18 ANADIN</p>	<p>19 bumerang</p>
<p>20 bik prečni žleb</p>	<p>21 delfin prečni žleb</p>	<p>22 slon prečni žleb</p>	<p>23 pes prečni žleb</p>	<p>24 svinja svinjski rep</p>

STIMULANSI

* Akutno:

v začetku dvig, evforija, čemur lahko sledi *anksioznost, *nanašalnost, *fobije, nekontrolirana *agresivnost, *budnost brez zaspanosti, *motnje koordinacije, *presoje, motnje *srčnega ritma, *infarkt, *inzult

* Dolgotrajno:

*tiki, *migrena, *nasilni izpadi, *motnje spomina, *spanja, *koncentracije, *motena presoja vrednot, lahko *manija, *psihoza

HALUCINOGENI

psihotropne snovi, ki povzročajo stanja, podobna psihozam: motnje zaznavanja, vedenja

LSD, ibogain, meskalin, psilocibin

Vzorci LSD v obliki pivnikov

IBOGA

GRM IBOGA S SADEŽI

SADEŽI IBOGE

HALUCINOGENI

* akutno:

- *prividi, *motnje zaznavanja, *mišljenja,
- *predstavljanja, *preskakovanje misli,
- *nerealna samozavest, *zmanjšana pozornost,
- *moteno doživljanje časa, *znojenje, *drget,
- *motnje srčnega ritma, *tesnoba, *more

* dolgotrajno:

- *motnje spomina, *koncentracije,
- *trajna tesnobnost, *zmanjšanje intelektualnih
- sposobnosti, *psihoza

KONOPLJA (*Canabis sativa*)

rastlina, iz katere pridelujejo:

- marihuano (posušeni listi)
- hašiš (smolnati izvleček)
- hašiševo olje

UČINKOVINA

delta-9-tetrahidrokanabinol = THC
(eden izmed kanabinoidov)

THC

* **Marihuana ali trava**

vsebuje od 2 do 6 odstotkov THC iz posušenih listov, - kajenje- »joint«.

(v zadnjem obdobju tudi do 15% THC)

* **Hašiš**

vsebuje od 5 do 30 odstotkov THC konopljina smola – kajenje

* **Hašiševo olje**

vsebuje več kot 50 odstotkov THC
(ekstrakcija s pomočjo doma narejenih aparatov - jemlje se po kapljicah - na cigarete)

INDIJSKA KONOPLJA – THC

★ akutno:

*sproščenenost, *evforija,
motnje *čustvovanja, *čutnih zaznav,
*spomina, *koordinacije, *mišljenja,
*tesnoba, *depresija

★ dolgotrajno:

motnje *spomina, *koncentracije,
*koordinacije, *upočasnjene reakcije,
*izguba interesov, *psihoza

KONOPLJA v medicini

- **Ni dokazov, da kaj pozdravi.**
- Nekaj dokazov, da lajša nekatere simptome pri:
 - slabost in bruhanje ob kemoterapiji
 - slab apetit pri AIDS
 - spastičnost pri sclerosis multiplex, paraplegiji
 - kronična bolečina (7% boljše od placeba)
 - raziskave za epilepsijo

Ni dokazov, da lajša:

Crohnovo bolezen, Mb Parkinson, Tourettov sindrom, glavkom, nespečnost, ...

KONOPLJA v medicini

- Možni stranski učinki:

- vrtoglavica
- suha usta
- utrujenost
- slabost
- dezorientacija
- halucinacije
- zaspanost
- spremembe razpoloženja
- anksioznost
- poslabšanje duševnih motenj
- zasvojenost

Plesne – dizajnerske droge

- * ketamin, mefedron, piperazin, triptamini, 2CB (fenetilamin), ...
- * Na desetine novih vsako leto
- * Novejše – skupina NBOM – derivati fenetilamina – halucinogeni
- * Prodaja se lahko, kot da je LSD, vendar poleg *evforije, vidnih halucinacij* tudi

slabost, strah, groza, panični napadi, krči, akutna renalna odpoved, metabolna acidoza, smrt

Novejša: PCP – v obliki prahu (dovolj že 5 – 15 mg): -

sprememba doživljanja *realnosti* – bolj intenzivno

- *agitacija, ↑pulz, ↑RR, ↑temperatura, epileptični krči, rabdomioliza, smrt*

RAZVOJ ZASVOJENOSTI

- ★ POSKUŠANJE –
EKSPERIMENTIRANJE

ni iskanja pomoči

- ★ OBČASNO JEMANJE - OBDOBJE „SOCIALNE“,
„REKREATIVNE“ RABE DROGE (tvegana-
škodljiva)

ni iskanja pomoči

- ★ ZASVOJENOST

iskanje pomoči ???!!!!

OBRAMBNI MEHANIZMI

- ★ **Zanikanje**
- ★ **Racionalizacija**
- ★ **Projekcija**
- ★ **Minimizacija težav**
- ★ **Manipulacija - LAŽ**

DRUŽINA

- ✦ **IZVOR TEŽAV**
- ✦ **POLJE REŠEVANJA TEŽAV**
- ✦ **ŽRTEV TEŽAV**

PREVENTIVA

- ★ **VZGOJA ZA SISTEM VREDNOT**
- ★ **VZGOJA ZA POZITIVNO SAMOPODOBO**
- ★ **PODPORA DRUŽINI ZA VZPOSTAVITEV NORMALNE DINAMIKE**

ZDRAVLJENJE

- ★ **KOMPLEKSNI PROGRAMI**
- ★ **NADOMESTNA METADONSKA TERAPIJA**
- ★ **NIZKOPRAŽNI PROGRAMI**
- ★ **ZMANJŠEVANJE ŠKODE**

ZDRAVNIK- PREPOZNAVANJE

ANAMNEZA:

- ✱ **motnje spanja,**
- ✱ **»živčnost«,**
- ✱ **bolečine v mišicah,**
- ✱ **krvavitve iz nosu,**
- ✱ **palpitacije,**
- ✱ **napadi panike,**
- ✱ **motnje vida,**
- ✱ **glavoboli,**
- ✱ **parestezije,**
- ✱ **srbenje kože,**
- ✱ **poškodbe**
- ✱ **.....**

ZDRAVNIK- PREPOZNAVANJE

STATUS:

- ✱ **subfebrilnost,**
- ✱ **znojenje,**
- ✱ **ekskoriacije kože,**
- ✱ **motnje vida ,**
- ✱ **zenica,**
- ✱ **mrzlica,**
- ✱ **bledica,**
- ✱ **sledi vbodov,**
- ✱ **tromboflebitis,**
- ✱ **ulkus v nosu,**
- ✱ **motnje ritma,**
- ✱ **.....**

ZDRAVNIK-UKREPANJE

eksperimentator

„rekreativni“ uporabnik

zasvojenec

akutna zastupitev

DRUŽINA

**prepoznavanje družinske dinamike, obrambnih
mehanizmov, vzgoja za podporno klimo**

LOKALNA SKUPNOST

LAS, preventivni programi

VLOGA ZDRAVNIKA DRUŽINSKE MEDICINE

- ★ **ZGODNJE ODKRIVANJE - PRESEJANJE**
- ★ **MOTIVACIJSKI POGOVOR**
- ★ **SODELOVANJE**
- ★ **SPREMLJANJE (DOSLEDNOST)**

